

<https://core.ac.uk/download/pdf/50594396.pdf>.

14. Batan, YU. D. (2016). Vplyv preventyvnoho mekhanizmu prava na nepravomirnu povedinku. Pravovyy vplyv na nepravomirnu povedinku: aktual'ni hrani [The influence of the preventive mechanism of the law on illegal behavior. Legal impact on illegal behavior: current aspects] : monohrafiya / za red. O. V. Kozachenka, YE. L. Strel'tsova. Mykolayiv : Ilion. S. 625-642.

Стаття надійшла до редакції: 23.10.2020

УДК 342.9

Ільєнков Олександр Олегович,

здобувач Науково-дослідного інститут публічного права

e-mail: Ilyenkov_alexandr@ukr.net

<https://orcid.org/0009-0000-0570-2579>

ДЕЯКІ ПИТАННЯ ЗДІЙСНЕННЯ ДЕРЖАВНОГО КОНТРОЛЮ ЗА РЕАЛІЗАЦІЮ ПРОКУРАТУРОЮ СВОЇХ ФУНКЦІЙ

В науковій статті досліджено питання здійснення державного контролю за реалізацією прокуратурою своїх функцій, оскільки цьому питанню приділяється увага як з боку науковців, так і правозастосовчої практики, в частині підвищення рівня ефективності діяльності останньої. Здійснення державного контролю за діяльністю органів прокуратури має систематичний, всебічний та прозорий характер, в частині здійснення останніми своїх функцій. В цілому контроль за діяльністю органів прокуратури доцільно класифікувати на: державний, громадський та судовий. Основна мета здійснення державного контролю полягає у забезпечення реалізації основних прав та свобод людини та громадянина, та недопущення порушення останніми через використання різних правових інструментів. Предметом здійснення державного контролю за діяльністю прокуратури в частині реалізації функцій є: 1) інституціональна складова; 2) функціональна складова; 3) інструментальна складова; та 4) організаційна складова.

Ключові слова: контроль, державний контроль, судовий контроль, демократичний цивільний контроль, функції, прокуратура.

Ilyenkov O.O. SOME ISSUES OF STATE CONTROL OVER THE IMPLEMENTATION OF ITS FUNCTIONS BY THE PROSECUTOR'S OFFICE

The scientific article examines the issue of state control over the implementation of its functions by the prosecutor's office, as this issue is given attention both by scientists and law enforcement practice, in terms of increasing the level of efficiency of the latter. Implementation of state control over the activities of prosecutor's offices has a systematic, comprehensive and transparent nature, in terms of the latter's performance of their functions. In general, control over the activities of prosecutor's offices should be classified into: state, public, and judicial. The main purpose of state control is to ensure the realization of the basic rights and freedoms of a person and a citizen, and to prevent violations by the latter through the use of various legal instruments. The subject of state control over the activities of the prosecutor's office in terms of the implementation of functions is: 1) the institutional component; 2) functional component; 3) instrumental component; and 4) organizational component.

Key words: control, state control, judicial control, democratic civil control, functions, prosecutor's office.

Постановка проблеми. Підвищення рівня ефективності діяльності органів прокуратури, зокрема щодо забезпечення виконання конституційних функцій і повноважень, удосконалення зовнішніх та внутрішніх комунікацій, впровадження сучасної системи управління людським капіталом, покращення ресурсного забезпечення діяльності органів прокуратури є необхідним складником системних перетворень у державі, зокрема і в умовах євроінтеграції [1]. В дійсності органи прокуратури ефективно виконують свої конституційні функції, дотримуючись найкращих стандартів професійної компетентності, етики та доброчесності. В той же час, прокурори гарантують дотримання прав і інтересів потерпілих, свідків, а також основних прав підозрюваних і обвинувачених, а також інших учасників процесу згідно з високими стандартами захисту прав людини. Це, у свою чергу, не позбавляє проведення наукового пошуку в частині здійснення державного контролю за діяльністю прокуратури в частині реалізації своїх функцій.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. На важливість досліджуємої проблематики щодо державного контролю за діяльністю прокуратури звертали увагу вчені під час підготовки та написання монографій, дисертаційних досліджень, наукових статей, як: Банах С.В. «Адміністративно-правове забезпечення функціонування органів прокуратури України» [2], Демків Д.М. «Адміністративно-правове забезпечення взаємодії Спеціалізованої антикорупційної прокуратури з іншими правоохоронними органами» [3], Севрук Ю.Г. «Адміністративно-правове забезпечення реалізації функцій прокуратури України в контексті реформування органів кримінальної юстиції» [4], Кальчук О.М. «Адміністративно-правове регулювання правозахисної діяльності органів прокуратури України» [5], Кобилянський О.М. «Адміністративно-правові відносини, що виникають за участю органів прокуратури» [6], Махніцький О.І. «Судовий контроль за діяльністю органів прокуратури як гарантія дотримання прав людини» [7], Стефанчук М.М. «Теоретико-методологічні та організаційно-правові засади реалізації

прокуратурою України представницької функції» [8] тощо. Враховуючи достатню кількість наукових публікацій у досліджуємі сфері, питання здійснення державного контролю за реалізацією прокуратурою своїх функцій залишаються актуальним.

Мета статті полягає в аналізі нормативно-правових актів та наукових позицій вчених дослідити здійснення державного контролю за реалізацією прокуратурою своїх функцій в умовах сьогодення.

Виклад основного матеріалу дослідження. В стратегічних документах наголошується на необхідності удосконалення механізмів інформування суспільства про випадки порушення прав людини, реагування на порушення з боку правоохоронців, висвітлення стану розслідування таких правопорушень із урахуванням категорій порушених прав, а також про резонансні правопорушення та актуальні події з метою демонстрації невідворотності покарання за вчинене правопорушення, відсутності подвійних стандартів або виняткового ставлення [1]. Все це засвідчує проведення органами прокуратури дієвої роботи щодо недопущення порушень з боку правоохоронних органів, органів публічної влади в цілому, і той же час, повинен відбуватися державний контроль за діяльністю останніх.

З метою вироблення дієвих заходів спрямованих на вдосконалення діяльності органів прокуратури, постає необхідним проведення наукового пошуку щодо здійснення державного контролю за діяльністю органів прокуратури.

В межах монографічного дослідження, О.І Махніцький досліджує питання здійснення судового контролю за діяльністю органів прокуратури як гарантії дотримання прав людини, що становить особливий вид державного контролю, що здійснюється судовою гілкою влади, який має імперативний характер щодо перевірки та встановлення факту дотримання органами прокуратури покладених на них функцій щодо прийняття правомірних та обґрунтованих рішень в їх діяльності [7].

Недаремно в рішенні Конституційного Суду України від 30.09.2009 № № 16-рп/2009 в справі № 1-17/200930 наголошується, що судовий контроль за правомірністю порушення кримінальної справи є дієвою гарантією прав і свобод людини і громадянина, що забезпечує реалізацію права особи на судовий захист та не допускає зловживань з боку посадових та службових осіб правоохоронних органів [9].

В подальшому, О.І Махніцький зазначає, що встановлення дієвого судового контролю за діяльністю органів прокуратури є досить важливим завданням, адже, в нашій державі судовий контроль не є досконалим та потребує змін. В чинному законодавстві не має чітких норм щодо систематичного механізму здійснення судового контролю за органами прокуратури, тому питання здійснення останнього потребує подальшого комплексного наукового дослідження [7].

М.М. Стефанчук доводить, що в органах прокуратури під контролем розуміють спеціально сплановану та здійснювану систему перевірочних дій із забезпечення виконання покладених на органи прокуратури Конституцією України та Законом України «Про прокуратуру» функцій [8, с. 339]. Водночас вчена зауважує, що контроль доцільно ототожнювати не лише з перевітками діяльності підлеглих. Адже окрім перевірок, існують інші методи здійснення контролю, зокрема, моніторинг, аналіз, спостереження тощо. Тому при здійсненні контролю як складової праксеологічних засад організації діяльності прокуратури щодо реалізації представницької функції прокурор має можливість використати весь широкий арсенал загальних засобів контролінгу, який впливає із його функціонального призначення [8, с. 340].

Н.М. Курко в межах наукового дослідження приділяє увагу визначенню мети та основних видів здійснення контролю за антикорупційною діяльністю прокуратури. Науковцем доведено, що метою такого контролю є: встановлення відповідності діяльності прокуратури законам України; виявлення відхилень від конституційних засад і державних програм; визначення причин незаконної або недоцільної антикорупційної діяльності й використання засобів, спрямованих на боротьбу з корупційними або пов'язаними з корупцією правопорушеннями; встановлення передумов щодо притягнення винних до відповідальності. У свою чергу, Н.М. Курко класифікує види зовнішнього контролю за антикорупційною діяльністю прокуратури: громадський (інститут викривачів) та державний (парламентський, фінансовий) [10, с. 158-159].

В той же час, аналіз нормативно-правових актів щодо діяльності органів прокуратури також засвідчує безпосереднє закріплення адміністративно-правових засад здійснення державного контролю за останніми. Так, наказом Генерального прокурора від 07.08.2020 № 365 «Про загальні засади організації роботи в органах прокуратури України» [11] закріплюється, що керівникам прокуратур усіх рівнів, їхнім першим заступникам та заступникам забезпечувати дієвий контроль за повнотою, якістю та своєчасністю виконання завдань і доручень керівництва відповідної прокуратури та прокуратур вищого рівня, планів роботи, рішень нарад, організаційно-розпорядчих актів, використовуючи різні форми та методи контролю. У разі виявлення порушень виконавської дисципліни, відповідно до рішення керівника прокуратури, необхідно вживати заходів для визначення їх причин та притягнення до відповідальності осіб, винних у цих порушеннях.

Крім того, підрозділам організаційного забезпечення Офісу Генерального прокурора та обласних прокуратур: вживати заходів щодо удосконалення форм і методів організації роботи та контролю за виконанням, підвищення ефективності застосування організаційних чинників; здійснювати організаційне забезпечення управлінських заходів Генерального прокурора, керівників обласних прокуратур, контроль за виконанням їхніх доручень, додержанням вимог розпорядчих документів з питань організації роботи, встановленого порядку направлення прокурорам завдань, доручень і листів; вирішувати питання, які

потребують узгодження дій структурних підрозділів Офісу Генерального прокурора та обласних прокуратур [11].

Безпосередня норма закріплює здійснення внутрішнього організаційного контролю, який покладається на керівників зазначеного правоохоронного органу, але останній відіграє важливу складову в реалізації функцій органів прокуратури.

Однією із форм контролю за діяльністю органів прокуратури варто вказати звернення громадян. Саме через цю форму контролю забезпечується реалізації та гарантування закріплених Конституцією України права на звернення до органів державної влади та органів місцевого самоврядування, а також права громадян на участь в управлінні державними справами, а також підвищення ефективності роботи органів державної влади та органів місцевого самоврядування, у тому числі органів прокуратури [12].

Г.М. Котляревська доводить, що звернення громадян становить собою адміністративно-правовий інститут, який спрямовано на врегулювання однорідних суспільних відносин у сфері забезпечення права громадян на звернення до органів державної влади, місцевого самоврядування, об'єднань громадян, підприємств, установ, організацій незалежно від форм власності, засобів масової інформації, посадових осіб відповідно до їх функціональних обов'язків у межах концепції належного публічного адміністрування [13]. У свою чергу, Г.М. Котляревська узагальнює, що звернення громадян є: по-перше, формою громадського контролю за діяльністю органів державної влади в цілому, та окремих посадових чи службових осіб зокрема, за допомогою якої виражається вимог громадян щодо поновлення порушеного права; по-друге, способом формування правосвідомості громадян, що є запорукою становлення громадянського суспільства; по-третє, формою участі населення в державному управлінні та вирішенні державних та громадських справ, шляхом цілеспрямованого впливу громадянина на діяльність суб'єктів владних повноважень [13, с. 19]

В дійсності важливу роль відводиться органам прокуратури в частині дотримання прав громадян через призму конституційного права на звернення. Не даремно Указом Президента України від 07.02.2008 № 109/2008 рекомендовано Генеральній прокуратурі України: вжити додаткових заходів щодо забезпечення нагляду за додержанням прав громадян на звернення та особистий прийом, додержанням законів з питань звернень громадян, поновлення порушених прав; забезпечувати участь представників органів прокуратури в роботі постійно діючих комісій з питань розгляду звернень громадян [12]. В даному випадку констатуємо контроль, який покладається на органи прокуратури в частині дотримання органами публічної влади права на звернення громадян.

Основними завданнями діяльності органів прокуратури в цьому напрямі відповідно до наказу Генерального прокурора від 06.08.2020 № 363 визначено: організація та здійснення особистого прийому громадян; об'єктивний, всебічний та своєчасний розгляд звернень і запитів, перевірка викладених у них фактів, вжиття заходів для поновлення порушених прав громадян, прийняття рішень відповідно до вимог законодавства; оприлюднення публічної інформації, що перебуває у володінні органів прокуратури, розгляд запитів на інформацію у строки та порядку, що встановлені законодавством [14].

Крім того керівники органів прокуратури повинні систематично вивчати стан роботи з прийому громадян, розгляду звернень і запитів, забезпечення доступу до публічної інформації, вживати заходів щодо підвищення ефективності діяльності органів прокуратури з цих питань. У свою чергу, здійснювати контроль за результатами розгляду звернень і запитів, надавати оцінку кожному факту неповного та необ'єктивного їх вирішення, необгрунтованого зволікання з їх розглядом, порушення законодавства про доступ до публічної інформації, забезпечувати вжиття заходів для усунення встановлених недоліків і притягнення до відповідальності винних осіб [14].

Варто звернути увагу, що основними критеріями оцінки ефективності діяльності на цьому напрямі є: забезпечення об'єктивного, всебічного і своєчасного розгляду звернень і запитів, оприлюднення у встановлені законом строки публічної інформації, що перебуває у володінні органів прокуратури, надання за запитами достовірної, точної та повної інформації, реальне поновлення порушених прав громадян [14].

В даному випадку контроль за діяльністю органів прокуратури через призму інституту звернення громадян відіграє важливу роль в діяльності останніх, оскільки надає можливість виявити певні прогалини, та своєчасно відреагувати на порушення основних прав та свобод людини та громадянина, як безпосередньо органами прокуратури, так й іншими органами публічної влади.

В той же час, звернення до Закону України «Про національну безпеку України» надає можливість вказати, що останнім врегульовано питання здійснення демократичного цивільного контролю за суб'єктами сектору безпеки і оборони, до яких відноситься й органи прокуратури. Віднесення останньої до зазначених суб'єктів можливо через призму здійснення останніми основних її функцій спрямованих на забезпечення національних інтересів України. Отже, предметом цивільного контролю є: 1) дотримання вимог Конституції і законів України у діяльності органів сектору безпеки і оборони, недопущення їх використання для узурпації влади, порушення прав і свобод людини і громадянина; 2) зміст і стан реалізації стратегій, доктрин, концепцій, державних програм та планів у сферах національної безпеки і оборони; 3) стан правопорядку в органах сектору безпеки і оборони, їх укомплектованість, оснащеність сучасним озброєнням, військовою і спеціальною технікою, забезпеченість необхідними запасами матеріальних засобів та готовність до виконання завдань за призначенням у мирний час та в особливий період; 4) ефективність використання ресурсів, зокрема бюджетних коштів, органами сектору безпеки і оборони [15].

З метою реалізації вищезазначеної правової норми, у відповідності до ст. 6 Закону України «Про прокуратуру» Генеральний прокурор щороку до 1 квітня подає до Верховної Ради України звіт про діяльність прокуратури, який повинен містити інформацію про: 1) статистичні та аналітичні дані щодо виконання функцій, покладених на прокуратуру; 2) фактичну чисельність органів прокуратури у розрізі чисельності прокурорів, державних службовців, інших працівників, підвищення їхньої кваліфікації, проходження спеціальної підготовки, діяльності Тренінгового центру прокурорів України; 3) забезпечення незалежності прокурорів, зокрема кількість повідомлень про загрозу незалежності прокурора, які надійшли до Ради прокурорів України, та інформацію щодо прийнятих за такими повідомленнями рішень; 4) забезпечення законності та доброчесності у діяльності прокуратури, зокрема: кількість перевірок доброчесності прокурорів, проведених підрозділами внутрішньої безпеки, та інформацію щодо прийнятих за такими перевірами рішень; кількість проведених службових розслідувань, інформацію щодо приводів і підстав для їх призначення та проведення і щодо прийнятих рішень за результатами проведення таких службових розслідувань; кількість звернень та судових справ щодо відшкодування державою шкоди, завданої незаконними рішеннями, діями чи бездіяльністю прокурора, та розмір такої шкоди, відшкодований державою за звітний період, а також кількість судових справ щодо зворотної вимоги держави до прокурорів та сума коштів, витребувана за задоволеними судом зворотними вимогами держави; кількість дисциплінарних скарг щодо прокурорів, інформацію щодо прийнятих рішень за результатами розгляду таких скарг, зокрема кількість рішень про наявність дисциплінарних проступків прокурорів та про накладені (застосовані) дисциплінарні стягнення; 5) кошториси органів прокуратури та їх виконання; 6) забезпечення діяльності органів прокурорського самоврядування; 7) інші відомості, що стосуються результатів діяльності прокуратури [16]. Вищезазначена інформація засвідчує відповідний рівень здійснення органами прокуратури законодавчо визначених та закріплених функцій.

В той же час, Закону України «Про національну безпеку України» визначає відповідну систему цивільного контролю, який складається з контролю, що здійснюється Президентом України; контролю, що здійснюється Верховною Радою України; контролю, що здійснюється Радою національної безпеки і оборони України; контролю, що здійснюється Кабінетом Міністрів України, органами виконавчої влади та органами місцевого самоврядування; судового контролю; громадського нагляду. Тобто, закріплюються відповідні види контролю за діяльністю органів прокуратури щодо реалізації функцій, а саме: державний, громадський та судовий, які мають суттєвий вплив на органи прокуратури в частині підвищення рівня ефективності діяльності останньої.

Висновки. Дослідження питання здійснення державного контролю за реалізацією прокуратурою своїх функцій засвідчує, що цьому питанню приділяється увага як з боку науковців, так і правозастосовчої практики, в частині удосконалення діяльності останньої. Здійснення державного контролю за діяльністю органів прокуратури має систематичний, всебічний та прозорий характер, в частині здійснення останніми своїх функцій. В цілому контроль за діяльністю органів прокуратури доцільно класифікувати на: державний, громадський та судовий. Основна мета здійснення державного контролю полягає у забезпеченні реалізації основних прав та свобод людини та громадянина, та недопущення порушення останніми через використання різних правових інструментів. Предметом здійснення державного контролю за діяльністю прокуратури в частині реалізації функцій є: 1) інституціональна складова; 2) функціональна складова; 3) інструментальна складова; та 4) організаційна складова.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ:

1. Про затвердження Стратегії розвитку прокуратури на 2021-2023 роки : наказ Генерального прокурора від 16.10.2020 № 489. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/v0489905-20>.
2. Банах С.В. Адміністративно-правове забезпечення функціонування органів прокуратури України: монографія. Тернопіль: Економічна думка, 2020. 372 с.
3. Демків Д.М. Адміністративно-правове забезпечення взаємодії Спеціалізованої антикорупційної прокуратури з іншими правоохоронними органами: дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.07. Тернопіль, 2019. 256 с.
4. Севрук Ю.Г. Адміністративно-правове забезпечення реалізації функцій прокуратури України в контексті реформування органів кримінальної юстиції: дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.07. Запоріжжя, 2020. 197 с.
5. Кальчук О.М. Адміністративно-правове регулювання правозахисної діяльності органів прокуратури України : дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.07. Київ, 2015. 217 с.
6. Кобилянський О.М. Адміністративно-правові відносини, що виникають за участю органів прокуратури : дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.07. Київ, 2015. 221 с.
7. Махніцький О.І. Судовий контроль за діяльністю органів прокуратури як гарантія дотримання прав людини. *Юридична наука*. 2019. № 6. С. 109–117.
8. Стефанчук М.М. Теоретико-методологічні та організаційно-правові засади реалізації прокуратурою України представницької функції : дис. ... доктора юрид. наук : 12.00.07. Київ, 2017. 471 с.
9. Рішення Конституційного Суду України у справі за конституційним поданням Верховного Суду України щодо відповідності Конституції України (конституційності) положень частин сьомої, дев'ятої,

пункту 2 частини шістнадцятої статті 2368 Кримінально-процесуального кодексу України : Рішення Конституційного суду України від 30.06.2009 № 16-рп/2009 URL : <https://zakon.rada.gov.ua/go/v016p710-09>.

10. Курко Н.М. Адміністративно-правове регулювання антикорупційної діяльності прокуратури: дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.07. Київ, 2015. 191 с.

11. Про загальні засади організації роботи в органах прокуратури України : наказ Офісу Генерального прокурора від 07.08.2020 № 365. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/go/v0365905-20>.

12. Про першочергові заходи щодо забезпечення реалізації та гарантування конституційного права на звернення до органів державної влади та органів місцевого самоврядування : Указ Президента України від 07.02.2008 № 109/2008. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/go/109/2008>.

13. Котляревська Г.М. Адміністративно-правове забезпечення механізму звернення громадян в Україні : автореф. дис. доктора юрид. наук : 12.00.07. Запоріжжя, 2020. 34 с.

14. Про організацію роботи органів прокуратури з особистого прийому, розгляду звернень і запитів та забезпечення доступу до публічної інформації : наказ Генерального прокурора від 06.08.2020 № 363. URL : https://old.gp.gov.ua/ua/file_downloader.html?_m=fslib&_t=fsfile&_c=download&file_id=230573

15. Про національну безпеку України : Закон України від 21.06.2018 № 2469-VIII. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/go/2469-19>.

16. Про прокуратуру : Закон України від 14.10.2014 № 1697-VII. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/go/1697-18>.

REFERENCES:

1. Pro zatverdzhennya Stratehiyi rozvytku prokuratury na 2021-2023 roky (2020, October 16) [On approval of the Prosecutor's Office Development Strategy for 2021-2023] : nakaz Heneral'noho prokurora № 489. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/v0489905-20>. [in Ukrainian].

2. Banakh, S.V. (2020). Administratyvno-pravove zabezpechennya funktsionuvannya orhaniv prokuratury Ukrayiny [Administrative and legal support for the functioning of the prosecutor's office of Ukraine] : monohrafiya. Ternopil': Ekonomichna dumka, 372 s. [in Ukrainian].

3. Demkiv, D.M. (2019). Administratyvno-pravove zabezpechennya vzayemodiyi Spetsializovanoi antykoruptsiynoyi prokuratury z inshymy pravookhoronnymy orhanamy: dys. ... kand. yuryd. nauk : 12.00.07. Ternopil' 256 s. [in Ukrainian].

4. Sevruk, YU.H. (2020). Administratyvno-pravove zabezpechennya realizatsiyi funktsiy prokuratury Ukrayiny v konteksti reformuvannya orhaniv kryminal'noyi yustyttsiyi [Administrative and legal support for the implementation of the functions of the Prosecutor's Office of Ukraine in the context of the reform of criminal justice bodies] : dys. ... kand. yuryd. nauk : 12.00.07. Zaporizhzhya, 197 s. [in Ukrainian].

5. Kal'chuk, O.M. (2015). Administratyvno-pravove rehulyuvannya pravozakhysnoyi diyal'nosti orhaniv prokuratury Ukrayiny [Administrative and legal regulation of human rights activities of the prosecutor's office of Ukraine] : dys. ... kand. yuryd. nauk : 12.00.07. Kyiv, 217 s. [in Ukrainian].

6. Kobylans'kyi, O.M. (2015). Administratyvno-pravovi vidnosyny, shcho vynykayut' za uchastyu orhaniv prokuratury [Administrative and legal relations arising with the participation of the prosecutor's office]: dys. ... kand. yuryd. nauk : 12.00.07. Kyiv, 221 s. [in Ukrainian].

7. Makhnits'kyi, O.I. (2019). Sudovyy kontrol' za diyal'nistyu orhaniv prokuratury yak harantiya dotrymannya prav lyudyny [Judicial control over the activities of prosecutor's offices as a guarantee of human rights]. *Yurydychna nauka*. № 6. S. 109–117. [in Ukrainian].

8. Stefanchuk, M.M. (2017). Teoretyko-metodolohichni ta orhanizatsiyno-pravovi zasady realizatsiyi prokuraturoyu Ukrayiny predstavnyts'koyi funktsiyi [Theoretical-methodological and organizational-legal principles of implementation of the representative function by the Prosecutor's Office of Ukraine] : dys. ... doktora yuryd. nauk : 12.00.07. Kyiv, 471 s. [in Ukrainian].

9. Rishennya Konstytutsiynoho Sudu Ukrayiny u spravi za konstytutsiynym podannym Verkhovnoho Sudu Ukrayiny shchodo vidpovidnosti Konstytutsiyi Ukrayiny (konstytutsiynosti) polozhen' chastyi s'omoyi, dev'yatoyi, punktu 2 chastyi shistnadtsyatoyi statti 2368 Kryminal'no-protsesual'noho kodeksu Ukrayiny (2009, June 30) [Decision of the Constitutional Court of Ukraine in the case on the constitutional submission of the Supreme Court of Ukraine regarding the conformity of the Constitution of Ukraine (constitutionality) with the provisions of parts seven, nine, paragraph 2 of part sixteen of Article 2368 of the Criminal Procedure Code of Ukraine] : Rishennya Konstytutsiynoho sudu Ukrainy № 16-rp/2009 URL : <https://zakon.rada.gov.ua/go/v016p710-09>. [in Ukrainian].

10. Kurko, N.M. (2015). Administratyvno-pravove rehulyuvannya antykoruptsiynoyi diyal'nosti prokuratury [Administrative and legal regulation of anti-corruption activities of the prosecutor's office]: dys. ... kand. yuryd. nauk : 12.00.07. Kyiv, 191 s. [in Ukrainian].

11. Pro zahal'ni zasady orhanizatsiyi roboty v orhanakh prokuratury Ukrayiny (2020, August 7) [On the general principles of the organization of work in the prosecutor's office of Ukraine]: nakaz Ofisu Heneral'noho prokurora № 365. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/go/v0365905-20>. [in Ukrainian].

12. Pro pershocherhovi zakhody shchodo zabezpechennya realizatsiyi ta harantuvannya konstytutsiynoho prava na zvernennya do orhaniv derzhavnoyi vlady ta orhaniv mistsevoho samovryaduvannya (2008, February 7) [On priority measures to ensure the implementation and guarantee of the constitutional right to appeal to state

authorities and local self-government bodies]: Ukaz Prezidenta Ukrainy vid № 109/2008. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/go/109/2008>. [in Ukrainian].

13. Kotlyarevs'ka, H.M. (2020). Administratyvno-pravove zabezpechennya mekhanizmu zvernennya hromadyan v Ukraini [Administrative and legal provision of the citizen appeal mechanism in Ukraine] : avtoref. dys. doktora yuryd. nauk : 12.00.07. Zaporizhzhya, 34 s. [in Ukrainian].

14. Pro orhanizatsiyu roboty orhaniv prokuratury z osobystoho pryymu, roz'hlyadu zvernenn' i zapytiv ta zabezpechennya dostupu do publichnoyi informatsiyi (2020, August 6) [On the organization of the work of the prosecutor's office on personal reception, consideration of appeals and requests and provision of access to public information]: nakaz Heneral'noho prokurora № 363. URL : https://old.gp.gov.ua/ua/file_downloader.html?_m=fslib&_t=fsfile&_c=download&file_id=230573 [in Ukrainian].

15. Pro natsional'nu bezpeku Ukrainy (2018, June 21) [On the national security of Ukraine]: Zakon Ukrainy № 2469-VIII. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/go/2469-19>. [in Ukrainian].

16. Pro prokuraturu (2014, October 14) [On the Prosecutor's Office]: Zakon Ukrainy № 1697-VII. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/go/1697-18>. [in Ukrainian].

Стаття надійшла до редакції: 24.10.2020

УДК 342.9

Денишук Денис Євгенійович,

науковий співробітник

науково-дослідної лабораторії з проблем забезпечення діяльності поліції

Харківського національного університету внутрішніх справ

e-mail: dy.denischuk@gmail.com

<https://orcid.org/0000-0002-0285-8831>

ІСТОРИКО-ПРАВОВИЙ АСПЕКТ СТАНОВЛЕННЯ ТА РОЗВИТКУ ОХОРОНИ ДЕРЖАВНОЇ ТАЄМНИЦІ В ДЕРЖАВНІЙ КРИМІНАЛЬНО-ВИКОНАВЧІЙ СЛУЖБІ УКРАЇНИ

У науковій статті наголошено на термінологічній різноманітності іменування Державної кримінально-виконавчої служби України, що зустрічається навіть в нормативно-правових актах з охорони державної таємниці. Зроблено припущення, що така особливість зумовлена особливостями історичного розвитку, чим і обґрунтовано доцільність проведення дослідження.

В роботі послідовно розглянуто: особливості перебігу історичного розвитку пенітенціарної системи України; формування національної правової бази з врегулювання проблем охорони державної таємниці; проаналізовано зв'язок цих двох історичних явищ та виявлено їх особливості.

Автором охарактеризовано причини, якими викликана необхідність трансформацій та реформування системи Державної кримінально-виконавчої служби України, запропоновано класифікацію етапів розвитку пенітенціарної системи, надано стисле визначення кожного з них. Доведено, що формування як Державної кримінально-виконавчої служби України, так і правової система охорони державної таємниці досі незавершені й відбуваються паралельно та взаємопов'язано. Запропоновано низку рекомендацій щодо удосконалення охорони державної таємниці в Державній кримінально-виконавчій службі України.

Ключові слова: Державна кримінально-виконавча служба України (ДКВС України); Державний експерт з питань таємниць; звід відомостей, що становлять державну таємницю (ЗВДТ); охорона державної таємниці; пенітенціарна система; режимно-секретний орган (РСО); секретність.

Denischuk D. HISTORICAL AND LEGAL ASPECT OF THE ESTABLISHMENT AND DEVELOPMENT OF THE PROTECTION OF STATE SECRETS IN THE STATE CRIMINAL AND EXECUTIVE SERVICE OF UKRAINE

The scientific article emphasizes the terminological diversity of the names of the State Criminal Enforcement Service of Ukraine, which is found even in normative legal acts on the protection of state secrets. It is assumed that such a feature is due to the peculiarities of historical development, which justifies the expediency of conducting the research.

The work consistently examines: peculiarities of the historical development of the penitentiary system of Ukraine; formation of the national legal framework for the settlement of problems of state secret protection; the connection between these two historical phenomena is analyzed and their features are revealed.

The author characterized the reasons for the necessity of transformations and reforms of the State Penitentiary Service of Ukraine, proposed a classification of the stages of development of the penitentiary system, and provided a concise definition of each of them. It has been proven that the formation of both the State Criminal Enforcement Service of Ukraine and the legal system for the protection of state secrets are still incomplete and take place in parallel and interrelated. A number of recommendations on improving the protection of state secrets in the State Criminal Enforcement Service of Ukraine have been proposed.

Key words: State Criminal Enforcement Service of Ukraine; State expert on secrets; collection of information constituting a state secret; protection of state secrets; penitentiary system; secret regime body; privacy.